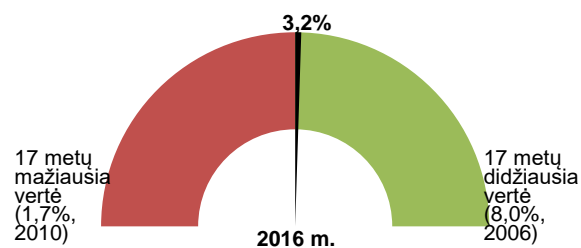

Lietuvos elektrotechnikos inžinerinė pramonė

Lyginamasis standartas (ang. benchmark)	Produkcijos vertė, tenkanti vienai veikiančiai įmonei	Produkcijos vertė, tenkanti vienam darbuotojui (2015 m.)	Vidutinis metinis apyvartos augimas 2011-2016 m.	Vidutinis metinis gamybos apimties augimas 2011-2016 m.	Eksporto intensyvumas	Eksporto dalis į ne ES šalis	Investicijos į materialųjį turimą ir produkcijos vertės santykis
	€ 3212 tūkst.	€ 64 939	10,4%	13,3%	74,8%	23%	4,2%

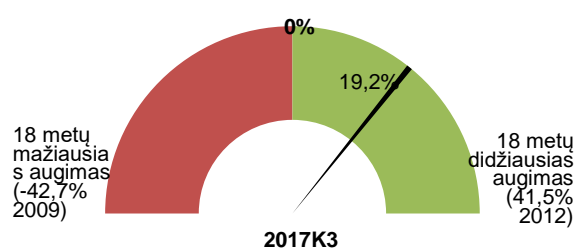
- [Faktai ir skaičiai](#)
- [Raida ir tendencijos](#)
- [2018 m. produkcijos apimtis turėtų ir toliau augti](#)
- [Nuoseklus eksporto augimas ilgalaikėje perspektyvoje](#)
- [Eksporto rinkų diversifikacija – ribota](#)
- [Ilgalaikės perspektyvos elektros įrangos gamybai – palankios](#)

1 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės materialinių investicijų ir produkcijos vertės santykis.

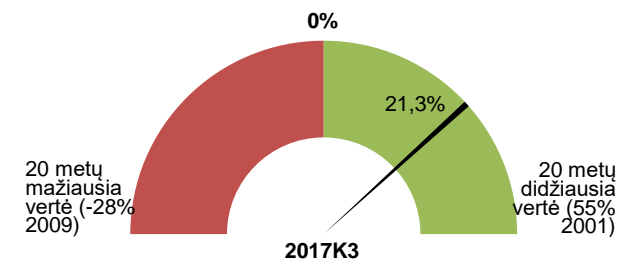
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

2 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės produkcijos apimtys (palyginamosios kainomis) pokytis.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

3 pav. Lietuviškos kilmės elektros įrangos eksporto vertės augimas.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

FAKTAI IR SKAIČIAI

Didėja eksporto rinkų svarba

2016 m. elektros įrangos gamybos pramonės¹ įmonės sukūrė apie 0,7% šalies pridėtinės vertės (gamybos kainomis) arba 1,9% apdirbamosios gamybos sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės. Lietuvoje elektros įrangos gamyba užsiima 106 įmonės, jose įdarbinta 4,8 tūkst. darbuotojų. Elektros įrangos gamybos pramonėje vyrauja mažos ir vidutinio dydžio (iki 50 darbuotojų) įmonės (sudaro apie 76%), tačiau įmonės turinčios iki 50 darbuotojų sukuria tik 8,8% produkcijos vertės. Tai yra darbu imli pramonės šaka – darbo užmokesčio dalis elektros įrangos gamybos pramonės sukuriamoje pridėtinėje vertėje (gamybos kainomis) sudarė 61,6%. Šis pramonės sektorius, kaip ir dauguma kitų pramonės šakų, orientuotas į eksportą – apie 75% sektoriaus

1 lentelė. Lietuvos elektros įrangos gamybos pramonės pagrindiniai rodikliai, 2016 m.

Registruotų įmonių skaičius	106
Užimtųjų skaičius*	4840
Produkcijos vertė	€ 328 mln.
Pridėtinė vertė	€ 86 mln.
Lietuviškos kilmės prekių eksportas	€ 284 mln.
Investicijos į materialųjį turtą	€ 10,3 mln.

* 2015 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

pajamų uždirbama eksporto rinkose, o eksporto pajamų dalis pajamų struktūroje yra 8 procentinių punktų didesnė nei prieš 2009 m. krizę. Apie 77% eksporto pajamų gaunama ES šalyse.

Produkcijos struktūroje dominuoja buitiniai aparatai ir prietaisai

Elektros įrangos gamybos pramonė gamina ir tarpinio ir galutinio vartojimo prekes, tokias kaip: buitiniai aparatai ir prietaisai, elektros skirstymo ir valdymo įranga, apšvietimo įranga, elektronikos bei elektros laidų ir kabelių gamyba, ir t.t. Gaminių naudotojai yra įvairūs, tačiau svarbiausi – statyba, namų ūkiai bei inžinerijos pramonė.

Apie 43% elektros įrangos gamybos pramonės įmonių užsiima elektros variklių, generatorių, transformatorių bei elektros skirstomosios ir

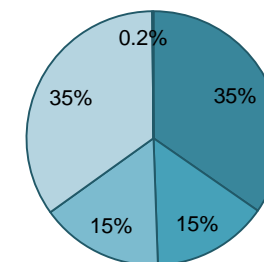
valdymo įrangos gamyba bei sukuria apie 35% produkcijos vertės. Panašią dalį elektros įrangos gamybos produkcijos vertės struktūroje 2016 m. sudarė ir buitinių aparatų ir prietaisų gamyba (žr. pav. 4). Maždaug po 15% produkcijos vertėje 2016 m. sudarė laidų ir instaliacijos įtaisų gamyba bei elektros apšvietimo įrangos gamyba. 2016 m., palyginti su 2012 m., didžiausi pokyčiai elektros įrangos pramonės produkcijos vertės struktūroje buvo fiksuoti apšvietimo įrangos gamyboje, kurios dalis padidėjo nuo 10% iki 15,5% bei nuo 41% iki 35% sumažėjo buitinių prietaisų gamybos dalis, nors absoliučiais skaičiais buitinių prietaisų gamybos apimtys, nustatytos pagal apskaičiuotą įvertį, 2016 m. išliko panašiam lygyje kaip ir 2012 m. – apie 113 mln. EUR.

2 lentelė. Įmonių ir produkcijos vertės dalis pagal darbuotojų skaičiaus grupes, 2015 m.

	0–9	10-49	50-249	>249
Įmonės	59,3%	16,7%	20,4%	3,7%
Produkcijos vertė	2,2%	6,5%	54,8%	36,4%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

4 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės produkcijos struktūra 2016 m.

- Elektros variklių, generatorių, transformatorių bei elektros skirstomosios ir valdymo įrangos gamyba
- Laidų ir instaliacijos įtaisų gamyba
- Elektros apšvietimo įrangos gamyba
- Buitinių aparatų ir prietaisų gamyba*
- Kitos elektros įrangos gamyba

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

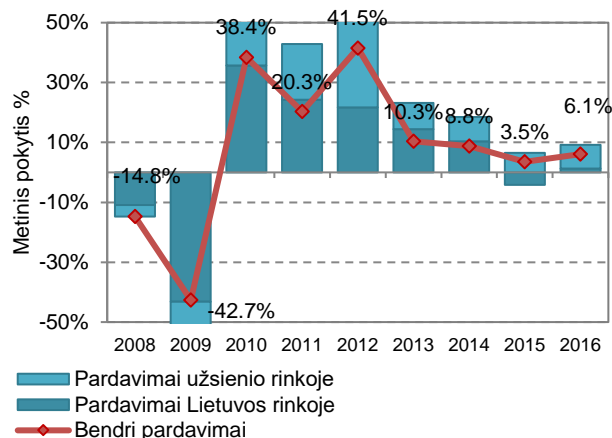
¹ Elektros įrangos gamybos pramonė atitinka EVRK 2 red. C sekcijos 27 skyrių „C27 Elektros įrangos gamyba“.

RAIDA IR TENDENCIJOS

Apyvarta auga nuo 2010 m.

Lietuvos elektros įrangos gamybos pramonės įmonių apyvarta 2011-2016 m. laikotarpiu augo vidutiniškai po 10,4%. Vidaus rinkoje augo apie 5,6% vidutiniškai per metus, o tuo tarpu užsienio rinkose augo po 12,3%. Apyvarta stabiliai augo nuo 2010 m., o 2016 m. padidėjo 2,9%. 2016 m. apyvarta užsienio rinkose augo 4,6%, o vidaus rinkoje sumažėjo 1,7% (žr. pav. 5). Šiomet apyvarta augo žymiai sparčiau nei pernai. 2017 m. pirmąjį ketvirtį palyginus su 2016 m. atitinkamu laikotarpiu, elektros įrangos gamybos pramonės apyvarta išaugo 33%, antrąjį ketvirtį – 29%, o trečiąjį ketvirtį – 28%.

5 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės metinis apyvartos pokytis ir pasiskirstymas pagal rinkas.

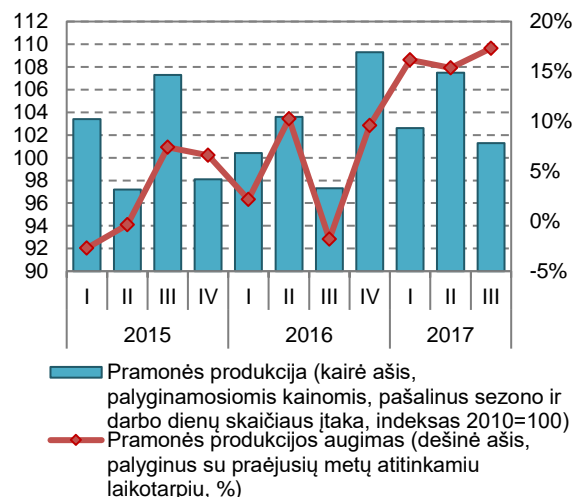
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Produkcija toliau augo

2011-2013 m. elektros įrangos gamybos pramonės produkcijos apimtis vidutiniškai augo po 27% per metus, bet 2014-2016 m. laikotarpyje augimas sulėtėjo ir vidutiniškai siekė po 6,1% per metus (žr. pav. 6). 2017 m. sausio-lapkričio mėn. palyginus su 2016 m. atitinkamu laikotarpiu pramonės produkcijos apimtis augo 16%. Spartesnę augimą labiausiai lemia greitesnis eksporto augimas.

Investicijos į materialųjį turtą 2016 m. siekė 10,3 mln. EUR ir, palyginti su 2015 m., sumažėjo 16%, tačiau išliko aukštame lygyje ir viršijo 2011-2016

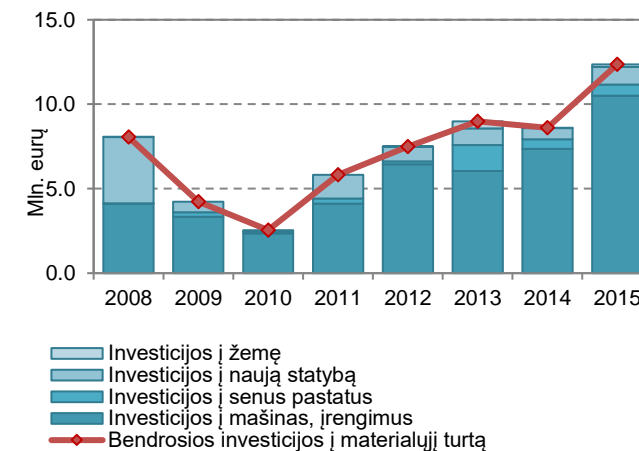
6 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės produkcija.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

m. laikotarpio vidurkį beveik 16%. Rekordinį lygį investicijos į materialųjį turtą šiame pramonės sektoriuje buvo pasiekusios 2015 m. ir sudarė 12,4 mln. EUR. 2016 m. investicijų į materialųjį turtą dalis elektros įrangos gamybos pramonės produkcijos vertėje sudarė 3,2%, kai apdirbamosios gamybos vidurkis siekė – 4%. 2015 m. per metus daugiausiai išaugo materialinės investicijos į mašinų, įrengimų ir transporto priemonių įsigijimą – 43% iki 10,5 mln. eurų. Investicijos į naują statybą išaugo – 55% iki 1 mln. euro.

7 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės investicijos į materialųjį turtą.

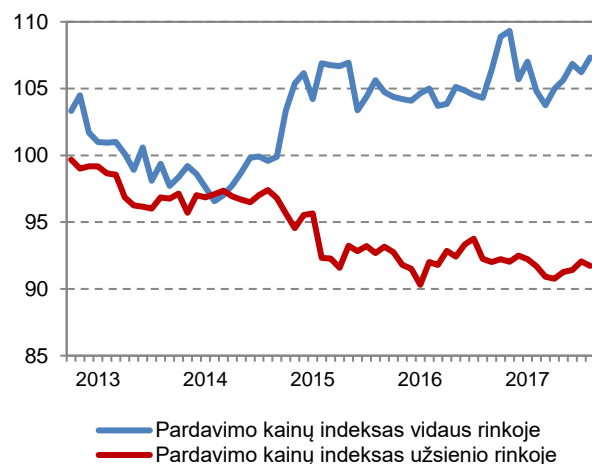
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2018 M. PRODUKCIJOS APIMTIS TURĖTŲ IR TOLIAU AUGTI

Augimo variklis: eksportas

Eksportas yra elektros gamybos pramonės augimo variklis. Nuo 2011 m. iki 2016 m. lietuviškos kilmės šio sektoriaus eksportas vidutiniškai augo 7,8% per metus. 2016 m. lietuviškos kilmės elektros įrangos eksportas beveik nepakito, o per pirmus tris 2017 m. ketvirčius lietuviškos kilmės elektros įrangos eksporto augimas ženkliai paspartėjo ir padidėjo 23,1% palyginus su tuo pačiu laikotarpiu 2016 m.

8 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės pardavimo kaino kainų indeksas vidaus ir užsienio rinkose, 2010 m.=100.

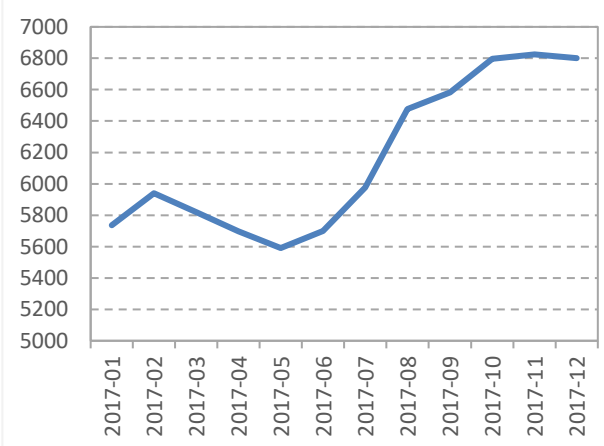
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Spartus darbo užmokesčio augimas

Nors elektros įrangos gamyba yra kapitalui imli pramonės šaka, spartus darbo užmokesčio augimas daro spaudimą pelno maržoms. Spartus darbo užmokesčio augimas gali sumažinti konkurencingumą eksporto rinkose; tai ypač aktualu mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms (žr. pav. 10).

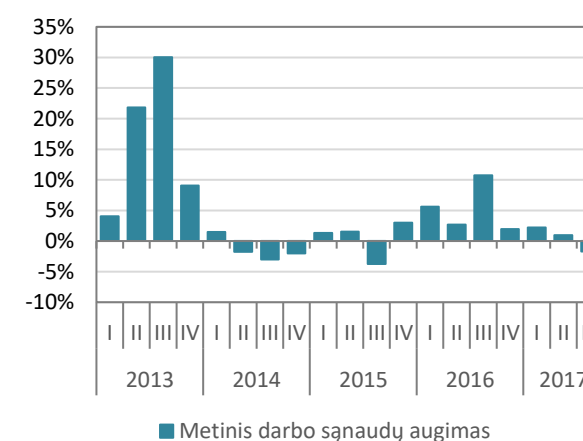
Prognozė

9 pav. The London Metal Exchange vario kainos, JAV doleriais.

Atsižvelgiant į 2017 m. publikuotus statistinius duomenis, VŠĮ „Versli Lietuva“ analitikai prognozuoja, kad elektros įrangos gamybos sektoriaus produkcija (palyginamosios kainomis) šiemet (2017 m.) turėtų augti apie 16%-17%. Nors Ekonomikos augimo perspektyvos svarbiausiose eksporto rinkose yra palankios, tikimasi neblogos situacijos ir vidaus rinkoje, tačiau, dėl padidėjusio palyginamosios bazės, 2018 m. produkcijos augimas sulėtės, bet išlaikys teigiamą kryptį.

10 pav. Metinis elektros įrangos gamybos pramonės darbo sąnaudų² augimas.

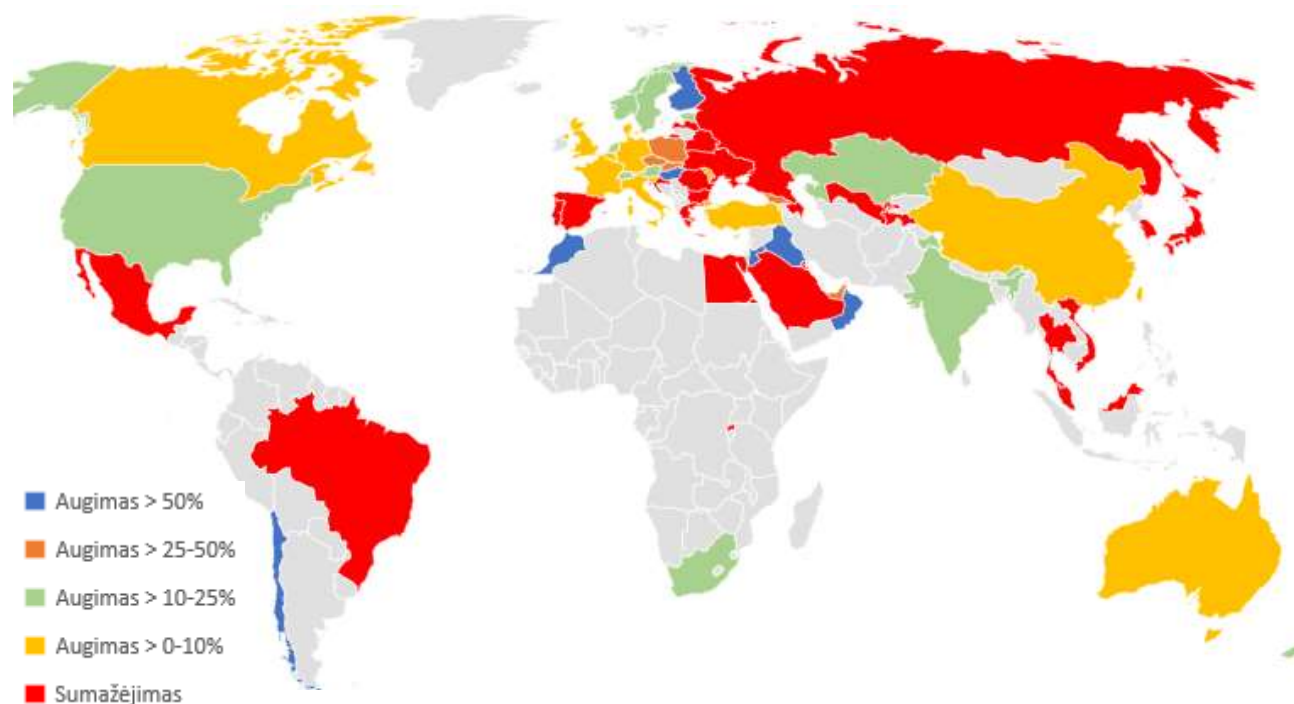

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Eurostato ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

² Darbo sąnaudos = atlyginimai / produkcijos apimtis.

NUOSEKLUS EKSPORTO AUGIMAS ILGALAIKĖJE PERSPEKTYVOJE

11 pav. Vidutinis metinis elektros įrangos gaminių eksporto (vertės) augimas 2011-2016 m.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Eksporto augimas - į ES rinkas
 Elektros įrangos gamybos pramonės svarbiausias augimo variklis yra eksportas. 2016 m. lietuviškos kilmės elektros įrangos gaminių eksportas siekė 284 mln. eurų, kas buvo beveik tiek pat kaip ir prieš metus 2015 m. Per visą 2011-2016 m. laikotarpį šio sektoriaus eksportas vidutiniškai kasmet didėjo po 7,8%. Didžiausi eksporto šuoliai buvo 2012 m. (+36%) ir 2015 m. (+9%). Pagrindinėmis augusiomis eksporto rinkomis buvo ES šalys, kur 2011-2016 m. laikotarpiu eksporto vertė kasmet vidutiniškai augo po 10,4%, tuo tarpu į kitas ne ES rinkas eksportas kasmet padidėdavo vos po 1,2 proc. (žr. pav. 11). Taip pat eksportas augo ir į tikslines ne Europos Sąjungos rinkas, tokias kaip Jungtinės Amerikos Valstijos, Norvegija ir Pietų Afrikos Respublika.

Rinkos dalis Europos Sąjungos rinkose padidėjo
 Absoliučiais dydžiais eksportas sparčiausiai augo į Europos Sąjungos rinkas. Europos Sąjungos šalys liko svarbiausia eksporto rinka Lietuvos elektros įrangos gamintojams - ES rinkai 2016 m. teko 77%, o 2011 m. 68,5% šio sektoriaus eksporto. Didžiausias ES šalių elektros įrangos importo rinkos dalis Lietuvos eksportuotojai užima Latvijoje – 10,9%, Estijoje – 3,1%, Švedijoje – 1,9%.

EKSPORTO RINKŲ DIVERSIFIKACIJA – RIBOTA

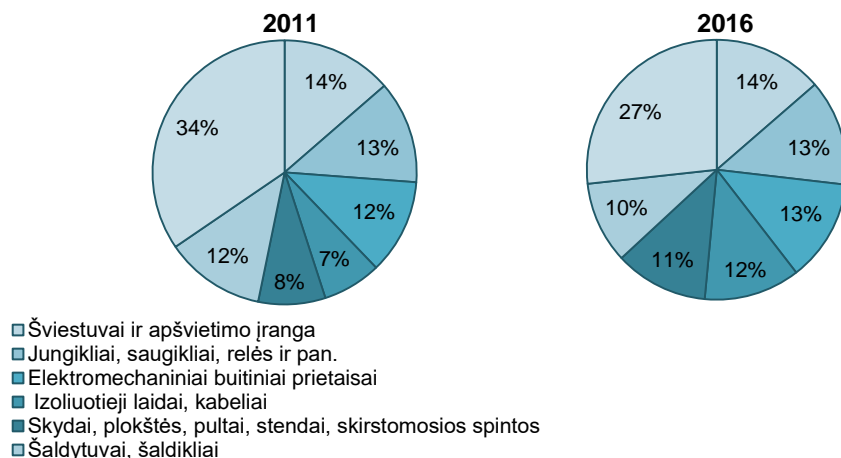
Svarbiausia rinka: Europa

2016 m. Lietuva eksportavo lietuviškos kilmės elektros įrangos už 284 mln. eurų; tai buvo praktiškai tiek pat kaip ir 2015 m. Vidutinis metinis eksporto vertės augimas 2011–2016 m. buvo 7,8%. Pagal šalis pagrindinės eksporto partnerės yra Europos Sąjungos šalys; jose parduodama daugiau nei 77% užsienio rinkoms skirtos produkcijos; NVS šalims tenka tik 4,3%. Pagal atskiras šalis daugiausia eksportuojama į Vokietiją bei Skandinavijos šalis (Švediją, Norvegiją, Daniją ir Suomiją). Diversifikacija į likusias pasaulio šalis yra ribota, bet palaipsniui didėja (žr. lentelę 3).

Eksporto struktūra yra diversifikuota pagal prekes

Pagal produktus daugiausia eksportuojama apšvietimo prietaisų, kurių eksportas 2016 m. sudarė 14% viso elektros įrangos eksporto. Šiek tiek mažesnę dalį sektoriaus eksporto struktūroje sudarė jungiklių, saugiklių, relių ir panašių gaminių bei buitinių prietaisų eksportas (po 13%). Galima pastebėti, kad elektros įrangos eksporto diversifikacija pagal prekes per paskutinius penkis metus iš esmės nepasikeitė, tik kiek padidėjo sąlyginai „statybinių“ prekių (izoliuotų laidų ir el. skydų bei plokščių) eksporto dalis. Pagrindine šių prekių eksporto augimo kryptimi buvo Skandinavijos šalys (žr. pav. 12).

12 pav. Elektros įrangos gamybos pramonės eksporto struktūra pagal prekių rūšis 2010 m. ir 2015 m.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

3 lentelė. Elektros įrangos gamybos pramonės eksporto rinkų kaita nuo 2011 m. iki 2016 m.

	2011	2016
Eksportas	€ 195 mln.	€ 284 mln.
DE Vokietija	23.8%	25.1% ▲
SE Švedija	5.9%	8.3% ▲
NO Norvegija	6.0%	7.3% ▲
GB Jungtinė Karalystė	4.6%	5.1% ▲
DK Danija	5.9%	4.8% ▼
FI Suomija	0.4%	4.7% ▲
IT Italija	5.2%	4.4% ▼
US Jungtinės Valstijos	3.3%	4.3% ▲
LV Latvija	6.6%	3.9% ▼
PL Lenkija	1.5%	3.3% ▲
EE Estija	2.1%	3.3% ▲
CZ Čekija	1.3%	3.0% ▲
FR Prancūzija	3.8%	2.9% ▼
UA Ukraina	7.0%	2.9% ▼
RU Rusija	7.5%	2.3% ▼
NL Nyderlandai	0.8%	1.7% ▲
HU Vengrija	0.3%	1.5% ▲
BY Baltarusija	1.8%	1.0% ▼
AT Austrija	0.5%	1.0% ▲
ES Ispanija	1.5%	0.8% ▼
AE Jungtiniai Arabų Emyratai	0.2%	0.7% ▲
SK Slovakija	0.2%	0.7% ▲
CN Kinija	0.6%	0.6% =
Likusios šalys	8.2%	6,4 ▼

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

ILGALAIKĖS PERSPEKTYVOS ELEKTROS ĮRANGOS GAMYBAI – PALANKIOS

Plėtos galimybės – eksporto rinkose

Kaip ir dauguma visų Lietuvos pramonės sektorių, elektros įrangos gamybos sektorius yra stipriai orientuotas į eksporto rinkas, todėl pagrindinės galimybės šio sektoriaus plėtrai taip pat yra už Lietuvos ribų. Elektros įrangos sektoriaus produkcijos pagrindiniai vartotojai yra: statybos sektorius, namų ūkiai, inžinerinės pramonės sektorius. Pagrindinėse Lietuvos elektros įrangos gamybos sektoriaus eksporto rinkose (Vokietijoje ir Skandinavijos šalyse) artimiausioje perspektyvoje prognozuojamos teigiamos ekonomikos tendencijos, kas sudarys prielaidas nuosekliai eksporto plėtrai esamose eksporto rinkose. Nepaisant girdimų kalbų apie Švedijos

nekilnojamojo turto rinkos artėjantį „perkaitimą“, VŠĮ „Versli Lietuva“, laikosi nuomonės, kad nekilnojamojo turto rinkos augimas Švedijoje neturėtų būti laikytinas „burbulu“, nes tam yra eilė objektyvių paklausą didinančių priežasčių³. Todėl Švedijos bei kitų Skandinavijos šalių rinkos išliks viena pagrindinių eksporto kryptų „statybinei“ bei galutinio vartojimo elektros įrangai.

Galimybės

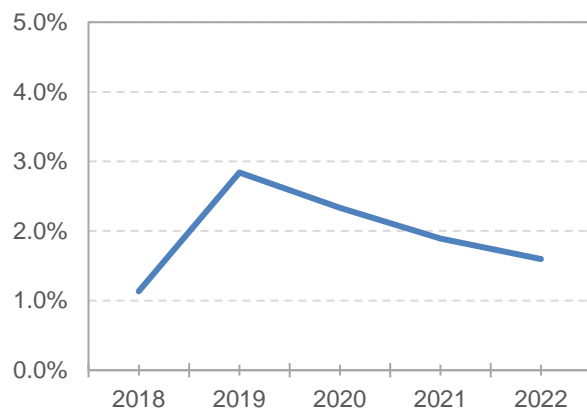
- Lietuvos statybinių paslaugų eksporto plėtra į Skandinavijos bei kitas ES rinkas sudaro prielaidas statybinės paskirties elektros įrangos eksporto augimui.

- Gamybos procesų automatizacija ir robotizacija veda prie didesnio efektyvumo ir QRM (quick response manufacturing).

Grėsmės

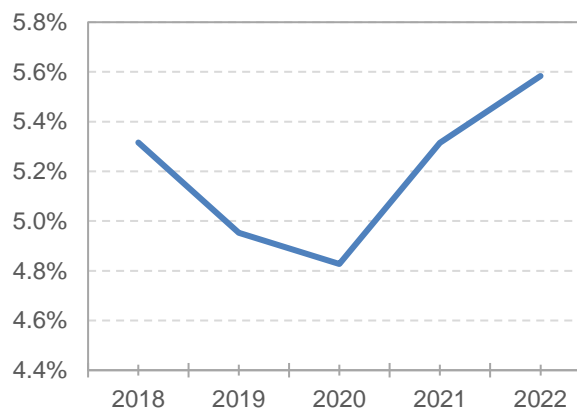
- Sektoriaus plėtos galimybes gali riboti reikiamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas.
- Spartus darbo užmokesčio augimas lemia sumažėjusias pelno maržas ir sektoriaus galimybes investuoti į gamybos plėtrą.
- Didelė sektoriaus priklausomybė nuo ES eksporto rinkų. Būtina didinti eksporto rinkų diversifikaciją.

13 pav. Vokietijos mašinų ir įrengimų bei hi-tech sektorių metinis apyvartos augimas.

Šaltinis: Euromonitor International

14 pav. Švedijos statybos ir nekilnojamojo turto sektorių metinis apyvartos augimas.

Šaltinis: Euromonitor International

³ Detaliau žiūrėti VŠĮ „Versli Lietuva“ parengtoje verslo galimybių apžvalgoje „Švedija: viena sparčiausiai augančių

ekonomikų ES“: <https://www.verslilietuva.lt/analitika/tyrimai-ir-apzvalgos/>